

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ระบบบริหารราชการของประเทศไทยได้แบ่งการบริหารออกเป็น 3 ส่วน คือ การบริหารส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น การบริหารราชการส่วนภูมิภาคของประเทศไทย ถือเอาจังหวัดเป็นหน่วยงานสำคัญที่สุด ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นหัวหน้าการบริหารงานทุกด้านภายในจังหวัด โดยมีนายอำเภอ เป็นหัวหน้าฝ่ายบริหารประจำอำเภอ ซึ่งก็อยู่ในความดูแลรับผิดชอบของผู้ว่าราชการจังหวัด ตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ตำแหน่งนายอำเภอ สังกัด กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

ข้าราชการตำแหน่งอื่นในจังหวัดประกอบด้วย ข้าราชการสังกัดกระทรวงต่าง ๆ ซึ่งส่วนมากได้รับแต่งตั้งไปจากส่วนกลาง มีหน้าที่รับผิดชอบงานเฉพาะตำแหน่งตามที่กระทรวงกำหนด แต่ข้าราชการเหล่านี้ทุกคนมีหน้าที่ต้องรายงานข้อราชการต่อผู้ว่าราชการจังหวัดนั่นเอง โดยผู้ว่าราชการจังหวัดมีฐานะเป็นผู้บังคับบัญชา ข้าราชการที่สังกัดส่วนภูมิภาคทั้งหมดภายในจังหวัดรวมถึงอำเภอด้วย

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเป็นส่วนราชการส่วนภูมิภาคหน่วยงานหนึ่งที่ขึ้นตรงต่อผู้ว่าราชการจังหวัด มีศึกษาธิการจังหวัดเป็นหัวหน้าส่วนราชการในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการส่วนภูมิภาคในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ตำแหน่งศึกษาธิการจังหวัด และข้าราชการในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ จังหวัดมีหน้าที่ต้องรายงานข้อราชการต่อผู้ว่าราชการจังหวัด หรือเป็นผู้บังคับบัญชาโดยตรงของผู้ว่าราชการจังหวัด ในการบริหารราชการส่วนภูมิภาคตามระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 218 (ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ 2524 : 175-176)

ข้าราชการในสังกัดกรมต่าง ๆ ของกระทรวงศึกษาธิการที่ปฏิบัติงานอยู่ในจังหวัดมี 2 ประเภท คือประเภทที่หนึ่งเป็นข้าราชการส่วนภูมิภาคโดยตรงได้แก่ ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และข้าราชการในส่วนงานศึกษาธิการจังหวัด และส่วนงานศึกษาธิการอำเภอ ซึ่งข้าราชการที่กล่าวมานี้ สังกัดส่วนงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ อีกประเภทหนึ่งเป็นข้าราชการสังกัดส่วนกลาง แต่มีสถานศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษาตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาคหรือจังหวัดได้แก่ โรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดกรมสามัญศึกษา โรงเรียนในสังกัดกรมอาชีวศึกษาศูนย์การศึกษา นอกโรงเรียนประจำจังหวัด กรมการศาสนา ส่วนงานคณะกรรมการศึกษาเอกชน (โรงเรียนเอกชน) เป็นต้น ข้าราชการในสังกัดกรมต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้ มีฐานะเป็นข้าราชการส่วนกลาง ผู้ว่าราชการจังหวัดมีได้เป็นผู้บังคับบัญชาโดยตรง แต่ในทางปฏิบัติอธิบดีจะมอบอำนาจให้ ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้บังคับบัญชา มีอำนาจปกครองบังคับบัญชาตามที่ได้รับมอบอำนาจ โดยมีศึกษาธิการจังหวัดเป็นผู้ลั่นกรองงาน พิจารณาเสนอต่อผู้ว่าราชการจังหวัดอีกชั้นหนึ่ง ศึกษาธิการจังหวัดจึงปฏิบัติงาน 2 ฐานะ คือในฐานะผู้บังคับบัญชาข้าราชการสังกัด ส่วนงานปลัดกระทรวงในส่วนภูมิภาคหนึ่ง และในฐานะผู้ลั่นกรองงานทางการศึกษาของกรมต่าง ๆ ที่อยู่ในจังหวัด เสนอต่อผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาสั่งการอีกชั้นหนึ่งรวมทั้งการประสานงานทางการศึกษาของหน่วยงานอื่น ๆ กับชุมชนอีกด้วย (ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ 2527 : 4)

ในการบริหารการศึกษาของศึกษาธิการจังหวัด จึงมีกลุ่มบุคคลที่มีบทบาทสำคัญและมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติราชการของศึกษาธิการจังหวัดอยู่ 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มผู้บริหารการศึกษา ซึ่งมีอยู่ 2 ประเภท คือ
 - (1) กลุ่มผู้บริหารการศึกษาในสถานศึกษา ได้แก่ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการ โรงเรียนที่สังกัดกรมสามัญศึกษา ส่วนงานคณะกรรมการศึกษาเอกชน (โรงเรียนเอกชน)
 - (2) กลุ่มผู้บริหารศึกษานอกสถานศึกษา ได้แก่ ศึกษาธิการจังหวัด ผู้อำนวยการ ศูนย์ศึกษานอกโรงเรียน ประจำจังหวัด

2. กลุ่มผู้ว่าราชการจังหวัดหรือรองผู้ว่าราชการจังหวัด ที่ได้รับมอบหมาย จากผู้ว่าราชการจังหวัดให้รับผิดชอบงานด้านการศึกษา

ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติราชการด้านบริหารการศึกษภายใน จังหวัดของศึกษาธิการจังหวัด เพราะผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้บังคับบัญชาใกล้ชิดที่สุด ของศึกษาธิการจังหวัด(ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ 2524 : 175) ซึ่งศึกษาธิการจังหวัด จะต้องรายงานขอราชการต่อผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อพิจารณาสั่งการ ถ้าผู้ว่าราชการ จังหวัดมีความเข้าใจและยอมรับในบทบาทหน้าที่ของศึกษาธิการจังหวัด การทำงานก็ จะดำเนินไปได้ด้วยความราบรื่น แต่ถ้าหากผู้ว่าราชการจังหวัดไม่เข้าใจและไม่ยอมรับ ในบทบาทหน้าที่ของศึกษาธิการจังหวัด อาจเกิดข้อขัดแย้งในบทบาทหน้าที่ ทำให้การ ปฏิบัติงานไม่บรรลุเป้าหมาย หรือไม่ประสบความสำเร็จ

กลุ่มผู้บริหารการศึกษาได้แก่ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดกรมต่าง ๆ ที่มีสถานศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษาอยู่ในจังหวัด เป็นกลุ่มที่มีความสำคัญและมีบทบาทต่อศึกษาธิการจังหวัดมาก เนื่องจากศึกษาธิการจังหวัดจะต้อง ปฏิบัติงานร่วมกับผู้บริหารเหล่านี้ โดยไม่มีอำนาจในการบังคับบัญชา ศึกษาธิการจังหวัด ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้ประสานงาน ผู้คล่อง่องาน และนำเสนอต่อผู้ว่าราชการจังหวัด การจะทำงานประสบความสำเร็จก็ต่อเมื่อผู้บริหารต่าง ๆ เหล่านี้เข้าใจในบทบาท หน้าที่ของศึกษาธิการจังหวัดและยอมรับที่จะปฏิบัติให้สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ของ ศึกษาธิการจังหวัด หากเกิดความไม่เข้าใจในบทบาท และไม่ยอมรับในบทบาทหน้าที่ ของศึกษาธิการจังหวัด ก็จะทำให้เกิดความขัดแย้งกันขึ้น การปฏิบัติงานก็จะไม่ประสบ ความสำเร็จ ในกลุ่มศึกษาธิการจังหวัดเองก็มีความสำคัญอยู่มาก เพราะถ้าหาก ตนเองไม่เข้าใจบทบาทที่กำหนดให้ ไม่ยอมรับบทบาทที่กำหนดให้ อาจจะปฏิบัติหน้าที่ ไม่ตรงตามบทบาท หรือเกิดความขัดแย้งในบทบาทขึ้นได้ก็ยิ่งยผลให้การทำงานประสบ ความสำเร็จไม่ได้เช่นกัน

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด มีหน้าที่รับผิดชอบงานการศึกษาทั้งระดับก่อน ประถมศึกษาระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบโรงเรียน

และนอกระบบโรงเรียนทั้งหมด ทั้งในทางบริหารและทางวิชาการ และทั้งยังรับผิดชอบงานการศาสนา การศิลปและวัฒนธรรม งานพลศึกษา สุขเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี และงานกิจการพิเศษอื่น ๆ ตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย (กองการเจ้าหน้าที่ 2527 : 3) ศึกษาธิการจังหวัดซึ่งเป็นหัวหน้าส่วนราชการสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดจึงต้องปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้อำหนดไว้แล้วนี้

ตั้งแต่ปี พ.ศ.2509 เป็นต้นมา เมื่อมีการโอนการศึกษาประชาบาลไปสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด บทบาทของศึกษาธิการจังหวัดในงานบริหารงานประถมศึกษาลดลงไป คือไม่มีหน้าที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานธุรการและการเงิน คงมีหน้าที่ที่รับผิดชอบงานทางด้านวิชาการเท่านั้น และในปี พ.ศ.2523 เมื่อมีการตั้งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติขึ้นได้โอนงานการประถมศึกษาจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดไปขึ้นกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เป็นผู้ดำเนินงานการประถมศึกษาทั้งหมดคือทั้งงานธุรการ งานการเงิน และงานวิชาการ บทบาทของศึกษาธิการจังหวัดในด้านการประถมศึกษาจึง เป็นเพียงกรรมการคนหนึ่งในระดับจังหวัด เท่านั้นไม่มีหน้าที่รับผิดชอบงานวิชาการอีกต่อไป

กระทรวงศึกษาธิการได้พิจารณาเห็นว่า ศึกษาธิการจังหวัดมีฐานะเป็นข้าราชการส่วนภูมิภาคมีหน้าที่ช่วยเหลือผู้ว่าราชการจังหวัดในด้านการศึกษา การศาสนา และวัฒนธรรมและเป็นตัวแทนกระทรวงศึกษาธิการในจังหวัด จึงได้มีนโยบายที่จะให้สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดปฏิบัติงานในฐานะ ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ ในส่วนภูมิภาค สนองงานของกรมต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามภารกิจ และหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการ คือ งานด้านการศึกษา การศาสนา และวัฒนธรรม จึงได้ปรับปรุงบทบาทหน้าที่โครงสร้าง และอัตรากำลังเพื่อปฏิบัติงานในลักษณะ ศูนย์ 3 ศูนย์ (หนังสือกระทรวงศึกษาธิการ ที่ ศษ.0202/10952-10964 ลงวันที่ 10 เมษายน 2527) คือ

1. ศูนย์บริการและประสานงาน งานของศูนย์นี้เป็นงานหลักของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอยู่แล้ว เป็นงานที่ปฏิบัติตามระเบียบและกฎหมายที่จะให้การบริการ

แก่ส่วนราชการ สังกัดกระทรวงศึกษาธิการในระดับจังหวัด ห้างงานบริหารงานทั่วไป งานบริหารงานบุคคล งานการเงิน บัญชี ทัศน โดยแบ่งงานศูนย์นี้ ให้สอดคล้องกับ วิชาการที่ ก.พ.กำหนดออกเป็น 2 ฝ่าย ดังนี้

1. ฝ่ายบริหารงานทั่วไป รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดสำนักงาน งานสารบรรณ งานที่เกี่ยวข้องกับการ งานการเจ้าหน้าที่ของทุกกรม และงานของสำนักงานคุรุสภา

2. ฝ่ายการเงิน บัญชี ทัศน รับผิดชอบเกี่ยวกับการเงินบัญชี ของทุกกรมที่ เบิกจ่ายผ่านสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด รวมทั้งงานสวัสดิการต่าง ๆ ของข้าราชการ และลูกจ้าง

2. ศูนย์ข้อมูลสถิติและวางแผน งานของศูนย์นี้มีเป้าหมายที่จะให้สำนักงาน ศึกษาธิการจังหวัดเป็นศูนย์กลางการเก็บรวบรวมข้อมูลทุกประเภทในระดับจังหวัด การจัดข้อมูลไปใช้ในการบริหาร การวางแผน งานโครงการ รวมทั้งการบริการ ข้อมูล โดยใช้คอมพิวเตอร์มาช่วยเน้นความประสานสัมพันธ์ เกี่ยวกับระบบข้อมูลทั้ง ระดับจังหวัด เขต และกระทรวง ในศูนย์นี้จะกำหนดให้งานอยู่ในความรับผิดชอบของ ฝ่ายแผนงานและวิชาการ ซึ่งมีหน้าที่ความรับผิดชอบการประมวลและวิเคราะห์ข้อมูล การวางแผน งบประมาณ รายจ่าย และประสานงานทางวิชาการบางส่วน และ ฝ่ายประสานงานและกิจกรรพิเศษบางส่วน

3. ศูนย์ติดตามและประเมินผล งานของศูนย์นี้มีเป้าหมายที่จะให้สำนักงาน ศึกษาธิการจังหวัดเป็นศูนย์ติดตามและประเมินผลส่วนราชการ สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ในจังหวัด ทั้งในค่านติดตามและประเมินผล การใช้หลักสูตรแบบเรียน แผนงาน/โครงการ ศูนย์นี้จะกำหนดให้มี "งาน" ปฏิบัติในฝ่ายแผนงานและวิชาการ

จากการที่กระทรวงศึกษาธิการได้ปรับปรุงบทบาทหน้าที่ของศึกษาธิการจังหวัด โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้ศึกษาธิการจังหวัดปฏิบัติงานในฐานะตัวแทนกระทรวงศึกษาธิการ สนองงานของกรมต่าง ๆ ที่มีสถานศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษาในจังหวัดได้อย่าง สมบูรณ์แล้วนั้น ศึกษาธิการจังหวัดจะปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จจากเจตนารมณ์ของ

กระทรวงศึกษาธิการได้ จึงขึ้นอยู่กับบุคคลกลุ่มต่าง ๆ คือกลุ่มผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาโดยตรง กลุ่มผู้บริหารการศึกษาในสถานศึกษาได้แก่ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน(โรงเรียนเอกชน) กลุ่มผู้บริหารศึกษานอกสถานศึกษา อันได้แก่ ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนประจำจังหวัด และศึกษาธิการจังหวัดเอง

ความคาดหวังเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ซึ่งศึกษาธิการจังหวัดพึงปฏิบัติของบุคคลกลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้ ย่อมมีผลกระทบต่อการทำงานของศึกษาธิการจังหวัดและการบริหารการศึกษาภายในจังหวัดอย่างมาก ถ้าหากความคาดหวังเกี่ยวกับบทบาทของศึกษาธิการจังหวัดของบุคคลกลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้ มีความสอดคล้องตรงกันกับบทบาทที่กระทรวงศึกษาธิการปรับปรุงใหม่ การปฏิบัติงานของศึกษาธิการจังหวัด ก็จะเป็นไปด้วยดี ประสพผลสำเร็จตามความต้องการของกระทรวงศึกษาธิการ แต่หากความคาดหวังของบุคคลกลุ่มต่าง ๆ ดังกล่าวมา ไม่ตรงกับบทบาทที่กระทรวงกำหนดขึ้นใหม่ หรือมีความขัดแย้งกันก็จะทำให้การปฏิบัติงานของศึกษาธิการจังหวัด หรือการบริหารการศึกษาภายในจังหวัดประสพความล้มเหลว ไม่ไต่ผลตามเจตนารมณ์ของกระทรวงศึกษาธิการ ผู้วิจัยมีความสนใจในการวิจัยเรื่องนี้เพื่อศึกษาความแตกต่างในความคาดหวังซึ่งอาจมีภายในกลุ่ม หรือระหว่างกลุ่ม และค้นหาความคาดหวังที่มีลักษณะสอดคล้องตรงกันทั้งภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม โดยใช้บทบาทหน้าที่ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดใหม่ปฏิบัติในลักษณะ 3 ศูนย์เป็นแนวทาง ทั้งนี้เพื่อจะได้ทราบบทบาทและหน้าที่ที่ศึกษาธิการจังหวัดพึงปฏิบัติ การวิจัยในเรื่องนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณานำไปปฏิบัติงานของศึกษาธิการจังหวัด และการปรับปรุงบทบาทหน้าที่ของศึกษาธิการจังหวัดให้ถูกต้องยิ่งขึ้น เพื่อให้การบริหารการศึกษาได้รับผลสำเร็จตามความต้องการของระบบการศึกษาไทย ผู้วิจัยจึงทำการวิจัยเรื่องนี้ถึงเหตุผลที่ได้กล่าวมาแล้ว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคาดหวังของผู้บริหารการศึกษา และผู้ว่าราชการจังหวัด ที่มีต่อบทบาทของศึกษาธิการจังหวัด
2. เพื่อเปรียบเทียบความคาดหวังของผู้บริหารการศึกษา และผู้ว่าราชการจังหวัดที่มีต่อบทบาทของศึกษาธิการจังหวัด

สมมติฐานของการวิจัย

ความคาดหวังของผู้บริหารการศึกษา และผู้ว่าราชการจังหวัดที่มีต่อบทบาทของศึกษาธิการจังหวัดไม่แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความคาดหวังของผู้บริหารการศึกษา ซึ่งได้ รมอบอำนาจจากกรมเจ้าสังกัดหรือโดยกฎหมายให้อยู่ในความควบคุมดูแลของผู้ว่าราชการจังหวัด อันปฏิบัติงานในสายงานที่เกี่ยวข้องกับศึกษาธิการจังหวัดโดยตรง และผู้ว่าราชการจังหวัดที่อยู่ในส่วนภูมิภาค ยกเว้นกรุงเทพมหานคร
2. บทบาทและหน้าที่ของศึกษาธิการจังหวัดที่จะนำมาวิจัยนี้ จะครอบคลุมถึงบทบาทด้านการบริการและประสานงาน บทบาทด้านการจัดทำข้อมูลสถิติและวางแผน บทบาทด้านการติดตามและประเมินผล

ข้อถกเถียงเบื้องต้น

ผู้กรอกแบบสอบถามทุกคนให้ความร่วมมือ และแสดงความคิดเห็นอย่างจริงใจ และต้องการให้ผลการวิจัยมีคุณค่าและสมบูรณ์

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ความคาดหวัง หมายถึง ความคาดหวัง หรือความมุ่งหวังที่มีต่อบทบาท

หน้าที่ความรับผิดชอบงานของศึกษาธิการจังหวัด ว่าควรหรือไม่ควรจะทำกิจกรรม
อะไรบ้าง ทั้งนี้โดยไม่คำนึงถึงว่าตามสภาพความเป็นจริงนั้น ศึกษาธิการจังหวัด
จะใดกระทำหรือไม่ก็ตาม

บทบาท หมายถึง หน้าที่หรือเงื่อนไขที่จะต้องกระทำและบรรดาสิทธิต่างๆ
ที่ได้มาพร้อมกับตำแหน่ง (ภิญโญ สาร 2512 : 7)

ผู้บริหารการศึกษา หมายถึง

ก. ผู้บริหารการศึกษาในสถานศึกษา ได้แก่ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่
ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้รักษาการในตำแหน่งนั้นของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (โรงเรียนเอกชน) ในส่วนภูมิภาค

ข. ผู้บริหารศึกษานอกสถานศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษา
นอกโรงเรียนประจำจังหวัด หรือผู้รักษาการในตำแหน่งนั้น และศึกษาธิการจังหวัด
หรือผู้รักษาการในตำแหน่งนั้น

ผู้ว่าราชการจังหวัด หมายถึง ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือรองผู้ว่าราชการ
จังหวัดที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมายให้รับผิดชอบงานด้านการศึกษา หรือปฏิบัติ
ราชการแทนผู้ว่าราชการจังหวัด

ประโยชน์ที่ได้รับจากผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลพื้นฐานที่สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
พิจารณาเพื่อปรับบทบาทของศึกษาธิการจังหวัดให้เหมาะสม
2. ผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลพื้นฐานให้ศึกษาธิการจังหวัดพิจารณาปฏิบัติให้
สอดคล้องกับบทบาทที่ตนดำรงตำแหน่ง
3. เพื่อให้ผู้บริหารการศึกษาและผู้เกี่ยวข้องได้เข้าใจบทบาทของศึกษาธิการ
จังหวัด

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร ประชากรที่ศึกษาคือ

1.1 กลุ่มผู้ว่าราชการจังหวัด หรือรองผู้ว่าราชการจังหวัดที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย ให้ประชากรทั้งหมดโดยไม่สุ่มตัวอย่างจำนวน 72 คน

1.2 กลุ่มผู้บริหารการศึกษาในสถานศึกษา ได้แก่
ศึกษาธิการจังหวัด ให้ประชากรทั้งหมดโดยไม่สุ่มตัวอย่าง

จำนวน 72 คน

ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน ประจำจังหวัดให้
ประชากรทั้งหมด โดยไม่สุ่มตัวอย่าง จำนวน 63 คน

1.3 กลุ่มผู้บริหารการศึกษาในสถานศึกษา ได้แก่

ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา
ในภูมิภาคโดยสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ตามวิธีของ
Morgan จำนวน 1,481 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 300 คน

ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาเอกชน (โรงเรียนเอกชน) ในภูมิภาค โดยสุ่มตัวอย่าง
อย่างง่าย (Simple Random Sampling) ตามวิธีของ Morgan จำนวน
1,713 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 313 คน

รวมเป็นประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่นำมาใช้ในการวิจัยทั้งสิ้น 820 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแบบสอบถามที่สร้างขึ้นโดยการ
ศึกษาจากคู่มือการปฏิบัติงานของศึกษาธิการจังหวัด แนวคิด หลักการ และทฤษฎีจาก
การศึกษาคนคว่าในคำวรา เอกสาร คำสั่งรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์
ผู้มีประสบการณ์ และจากอาจารย์ที่ปรึกษาแบ่งคำถามออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามลักษณะ
คำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นคำถามความคาดหวังที่มีต่อบทบาทของศึกษานิกรจังหวัด ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ประกอบด้วยคำถามความคาดหวังที่มีต่อบทบาทของศึกษานิกรจังหวัด ซึ่งครอบคลุมถึง 3 ส่วนคือ

1. ความคาดหวังเกี่ยวกับบทบาทด้านการบริการและประสานงาน
2. ความคาดหวังเกี่ยวกับบทบาทด้านการจัดทำข้อมูล สถิติและวางแผน
3. ความคาดหวังเกี่ยวกับบทบาทด้านการติดตามและประเมินผล

การปรับปรุงคุณภาพของแบบสอบถามกระทำโดยการนำเอาแบบสอบถามที่สร้างขึ้นแล้วไปให้ครูทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญทางด้านการบริหารการศึกษา จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ หลังจากนั้นก็นำเอาข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะนั้นมาจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์โดยหารือกับอาจารย์ที่ปรึกษา

3. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ให้ผู้ตอบ พร้อมทั้งมีหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม และซองเปล่าที่เจ้าหน้าที่ของจังหวัดวิจัย ปักดวงตราไปรษณียากร เพื่อให้ผู้ตอบส่งค่าตอบกลับคืนให้ภายในเวลาอันสมควร

4. การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ด้วยการร้อยละ

ตอนที่ 2 ความคาดหวังของผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารจังหวัดที่มีต่อบทบาทของศึกษานิกรจังหวัดวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ด้วย การหาค่าสถิติพื้นฐานคือค่ามัธยฐานเลขคณิต (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และทดสอบ เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของความคาดหวังที่มีต่อบทบาทของศึกษานิกรจังหวัดภายในกลุ่มตนเองทั้ง 3 ส่วน และเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มด้วยค่าที (t - test)